

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z mesecem julijem začne se II. polletje in prosimo torej p. n. naročnike, katerim s tem dnevom poteče naročba na „Slov. Gospodarja“, naj se podvizajo nadalješnje naročnino doposlati, da se jim ne pretrga ali pa ustavi dopošiljanje lista.

„Slov. Gospodar“ stane do konca leta 1 fl. 60 kr. in do konca septembra pa 80 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah, ker so take pošiljatve najbolj ročne. Upravništvo.

Nemškutarija na Koroškem in Štajarskem z nem-kim sulvereinom vred.

Govor državnega poslanca dr. Gregoreca v drž. zboru, dne 3. maja 1888.

(Po stenografnem zapisniku.)

(Konec.)

Priznavam, da se rešenje pritožbe precej in z nekojimi izjemami popolnem zлага z besedo in z zmisлом člana XIX. v državnem osnovnem zakonu. Naučno ministerstvo namreč izjavlja, da ima na ljudskeš šoli Šmarijskeš slovenščina veljati kot naučni jezik, nemščina pa se more učiti kakor neobligaten predmet od 3. leta naprej.

Vendar s tem ne morem še zadovoljiti se, zakaj tukaj imamo odgovor samo na jedno pritožbo, ostalih deset pa še ni rešenih.

Prav za prav dolžen je naučni minister vso odredbo razveljaviti, ker se je sam prepričal — dokaz imamo v odgovoru na rešeno pritožbo —, kako ona kričeče nasprotuje državnemu osnovnemu zakonu. Toda minister tega ne stori in sili okolu 300 šolskih občin vposlati pritožbe. Kaže torej odredbo takoj razveljaviti.

Imam v tej reči samo jedno še opomniti. Gospod naučni minister je podobno namestniku v Gradci, ki je predsednik deželnemu šolskemu svetu, s prisego službensko objubil izpolnjevati državni osnovni zakon. Zares žalostno bi bilo, ko bi ti visoki uradniki ne bili še s tem za-

dovoljni, da sami ne izpolnjujejo državnega osnovnega zakona, ampak še isto storiti svojim podređenim uradnikom zaukazujejo in očitno nepokorščino širijo. Po bila bi korupcija ali pohujšanje, ki pogubad od zgoraj med narode vhaja.

Tako godi se nam Slovincem! Prvi slovenski narod smo, ki je prišel pod žezlo cesarske hiše Habsburg Lorenske. Zvesto-udani smo tej prevzvišeneš hiši že nad 600 let. Nikoli se nismo udeležili nobene ustaje. Sinovi našega naroda krvaveli so skoro na vseh bojiščih ter žrtvovali kri in premoženje za ovo prevzvišeno cesarsko hišo.

Zatorej mislim, da si vendar nismo zaslužili, da tako z nami delajo ter nam v deželah, kjer nismo raztreseni, temveč v skupno živimo, ne privoščijo niti jedne čisto slovenske šole jednorazrednice. (Jako res! na desni.)

Ljudska šola je prvo odgojevališče za narod in to odgojevališče zlorabijo v naše raznarodenje!

To nasprotuje državnemu osnovnemu zakonu, nasprotuje krasnemu geslu: „Viribus unitis“, katero predpolaga ukrepljenje vseh sil, vseh narodov. Nemčevanje, v katero nas silijo, obsoja vsa vera, vsa morala, vse človeštvo. Tu veljajo besede, katere je zapisal nemški pesnik in modrijan Herder: „Večje škode ne moreš storiti narodu, kakor če mu kdo jemlje njegov narodni značaj, posebnosti in jezik.“

No, in ljubi li narod kaj više, nego jezik svojih očetov? V materinščino zaklada narod bogastvo svojih nazorov, sporočil, zgodovine, vere, življenja, v narodnem jeziku diše narodova duša, bje njegovo srce. Kdor komu jemlje njegov narodni jezik, ta se loti neumrljivega imetja, katero bi imelo zmiraj prehajati od očetov k sinovom in unukom.

Nemčevanje obsoja po pravici vsa vera, morala, človeštvo, nemčevanje nasprotuje tudi črtežu sedanje vlade, kateri je bil slovesno proglašen dne 8. oktobra 1879 v prestolnem govoru: „Duševne in gmotne koristi vseh narodov

v državi z jednako skrbnostjo gojiti, to si bode moja vlada zmiraj prizadevala“.

Konečno nasprotuje nemčevanje stališču, poklicu in nalogi cele avstro-ogerske države. Znano je, kako si naši državni poslaniki sedaj prizadevajo nakloniti si in prijazne storiti Slovane na Balkanskem poluotoku!

Ti nam bodo malo verovali, ako vidijo, kako njihove slovanske narodne brate tukaj v Avstro-Ogerskej pogosto zmatrajo in ravnajo kakor z brezpravnimi Heloti. (Poslanec dr. Vitezić: Jako res!) Pravijo, da bode vojska s slovansko velevlastjo. Jugoslovani ne želimo te strašne vojske, ker bi ne bila na korist naše državi, ampak Angleškej. Ko bi pa vendar ova nesreča nas morala dohiteti, izrečem, da je to najslabše pripravljane na ovo vojsko, ako so avstrijsko-ogerski Slovani sedaj po dolgoletnem čakanji v svojih nadejah prevarani, vseskozi razjarjeni in prisiljeni reči: „Dokler bodeta grof Taaffe in g. Tisza gojenje duševnih koristi slovanskih narodov prepuščala takšnim naučnim ministrom in šolskim nadoblastim, kakor dosedaj, imajo avstro-ogerski Slovani malo upanja najti pravico“. Bog pomagaj in poboljšaj zlasti ministra plem. Gautscha! (Dobro, dobro, na desni.)

Slovesnost v spomin 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

Čas mirú, dal Bog, da ga ne bi nikdo več Avstriji kalil, vporabljali so naš presvitli cesar v to, da so zopet zboljševali domače uredbe, v prve vrsti postavbo. Potovali pa so tudi večkrat po širokej domovini ter povsod sipali ubožčekom milodare. Tako so potovali l. 1869. v jutrove dežele; v januariju l. 1871. na Tirolsko; l. 1875. prepotovali so Dalmacijo, l. 1883., ko smo obhajali šeststoletnico, odkar pripadajo Štajarska, Kranjska in Koroška k Avstriji, pa ravno te dežele.

Veselje je prišlo v našo domovino. Visoka vladarska hiša je vesela svojih podložnih, a hvaležni in udani podložniki veselé se blagostanja svojih preskrbnih občnih starišev, Njih veličanstev cesarja in cesarice.

Po poroki Njih veličanstev doživeli smo l. 1873., v katerem smo obhajali 25letnico vladanja presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Šest let pozneje, l. 1879. 24. aprila, obsluževali smo srebrno poroko Njih veličanstev. Dne 10. maja l. 1881. pa smo slavili poroko Nj. ces. in kr. visokosti cesarjeviča Rudolfa, rojenega dne 21. avgusta 1858. leta v Laksenburgju, z belgijsko princesinjo Štefanijo, rojeno dne 21. maja l. 1864. v kraljevem gradu Lackenu.

To so bili najznamenitejši dnevi za našo domovino v teku 40 let. Vsakokrat smo udani podložniki nestrpljivo čakali pomenljivega dne,

kateri nam je bil vselej velik praznik. Ni bilo kraja, ki ne bi teh dnevov na nekakošen način slavil. Milijoni prebivalcev prosili so iste dneve večnega Boga, da bi našega cesarja in vso Avstrijo obvaroval vseh nezgod ter ju osrečil še za mnoga, mnoga desetletja.

Na ubožce se pri takih priložnostih nikedar ni pozabilo. Prvi in najzdatnejši obdarovatelj bili so vselej presvitli cesar in sploh cesarska hiša. Segali pa so tudi avstrijski državljani, kakor še segajo sedaj radi, globoko v žep po milodare ubogim.

Do sedaj označeval sem vam večji del našega presvitlega cesarja kot zaštitnika in dobrotnika ubogih; preostaja mi pa še vam povedati,

Kaj so storili presvitli cesar za svoje državljane v obče?

Vem, da se še starejši ljudje prav dobro spominjajo, kako je bilo pred letom 1848. — Kmečka posestva bila so s posestnikom vred graščini in graščaku podvržena. Graščak imel pa je navadno v gradu oskrbnika, kateri je bil ob enem tudi sodnik podložnim kmetom. Letem se je včasih zelo huda godila, posebej zatožencu, če ni prišel s polnim košem k razsodbi. O desetini in roboti vam menda niti praviti ne trebam. Pustimo raje te žalostne reči; ne spominjajmo se jih več! Hvaležni pa bodimo tistemu, ki jih je odpravil, namreč našemu presvitlemu cesarju, kateri so nastopivši vladarstvo kot postavodajalec rekli: „Pred postavbo so vsi državljani enaki“. — Ali si siromak ali pa bogatin, nizkega ali visocega stanu: postavbi se moraš udati.

Kako pa je bilo nekedaj z vojaščino? — Vsak, kogar so bili v vojake vzeli, moral je služiti neprestano po 14 let. Kakšne težave je moral prenašati, ko je moral po več tednov iz dežele v deželo marširati, pa še ogromno težo nositi. Sedaj je to vse drugače; vojak služi nepretrgano samo tri leta. Kamor so nekedaj po več tednov potovali, tje se sedaj po železnici v par dnevih pripeljajo. Vsa teža, koja mora vojak sedaj nositi, znaša le 21 kilgr.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Trtna uš v Slov. goricah.

Že lansko leto bilo je c. kr. okrajnemu glavarstvu v Mariboru naznanjeno, da se nahajajo v Drankovcu, v občini sv. Jakoba, v nekaterih vinogradih sumljiva znamenja, po katerih je sklepati, da se je zasedla tamo trtna uš. Ker se je pa to lani še le proti zimi naznanilo, ni bilo mogoče istih vinogradov takoj preiskavati, zategadelj se je ta reč še le 19. in 20. junija t. l. dovršila.

Preiskalo se je pet goric (samo one, ki so bile naznanjene) in v vseh se je našla trtna uš. Te gorice merijo okoli 15 oralov in so vsled tega tako navarnega merčesa že do polovice pokončane.

Ob enem se je konstatiralo, da se je morala trtna uš že pred sedmimi ali osmimi leti v ta kraj prinesiti, to pa se je najbrž z uvažanjem okuženih trt iz tujih krajev zgodilo.

Ne more se skoraj misliti, da bi priletela trtna (krilata) uš iz že do sedaj znanih okuženih pokrajin, n. pr. od Brežic ali iz Haloz v Ptujskem okraju, katere so povsem preveč oddaljene. Slutilo bi se, da se je prinesla trtna uš pred osmimi leti v ta okraj po dominikancih v Gradcu, kateri imajo v tem kraju vinograde in kateri so prevažali iz svojih vinogradov (v Radgonski in Ljutomerski okolici) trte ter napravili v Drankovcu nove nasade. Ta slutnja potrja se s tem, ker so ravno meniški vinogradi uže najbolj pokončani, če prav so dobro obdelani; z ozirom na to morala se je trtna uš v teh vinogradih najprej pokazati.

Bilo bi zategadelj zelo potrebno, da bi se vsaj meniške gorice v Radgonski in Ljutomerski okolici zaradi trtne uši preiskale, da bi se stvar dognala, so-li isti kraji še neokuženi, kakor se sploh do sedaj o njih misli.

Ne sme se slednja trditev zameriti, kajti strokovnjaki imeli so sploh priliko se prepričati, da ljudstvo takih reči ne naznani, čeprav se jim že gorica suši, tako, da se to še le stoprav čez 7—8 let izve, kakor se je do sedaj v okuženih okrajih okoli Brežic, Ptuja in sedaj v Slov. goricah pokazalo.

Vsaki trezno misleči človek nam bo gotovo pritrdil, da je jako važno vse sumljive pokrajine preiskati, da se, ako se phyloxera konstatira, saj iz teh vinogradov ne prevažajo trte v do sedaj neokužene; dalje je še to zategadelj važnejše, da se ljudstvo nesreče zavé in se pripravlja s sadenjem američanskih trt, na veliko nevarnost, katera proti vzbog trtne uši. Ako se bo trtna uš tako, kakor do sedaj, kar se ne more dvomiti, širila, ne bo se v enem ali dveh desetletjih na spodnjem Štajarskem o vinogradarstvu zamoglo govoriti.

Posnemajmo zategadelj neumorno delavnost Francozov in drugih narodov, kateri so napeli vse moči, da se tega nevarnega mrčesa obranijo in kateri so konečno spoznali, da edino sredstvo proti trtni uši so „američanske trte“, katerih uš ne more ugonobiti.

Ivan Balon,

dipl. učitelj sadjo- in vinoreje.

Sejmovi. Dne 30. v Gomilici, pri sv. Petru pod Radgono, v Zrečah, v Reichenburgu, v Trnovicah pri Ptuj in na spodnji Polskavi. Dne 2. julija pri sv. Ilju pri slov. Gradci, v Mariboru, na Ptujski gori, v Pletrovčah, na Polenščaku, na Remšniku in na Tijskem.

Dopisi.

Iz Slovenskih goric. (Polit. društvo.)

[Konec.] O nemških konservativcih smo izvedeli, da podpirajo naše poslance le tu pa tam, niso upali ž njimi glasovati, ko je nastalo vprašanje, je-li imamo Slovenci pravico terjati, da se nam Slovincem in za naš Slovence pri naših sodiščih vpisuje slovenski tudi v zemljiščne knjige, kar je zaukazal cesarski minister Pražak s sposebnim zaukazom. Razloživši te razmere prišel je do zaključja, da slovenski poslanci v dež. zboru štajarskem ne morejo ničesar doseči, nobene za Slovence še tako potrebne in koristne stvari dognati, ker jih je vseh skupaj, ako pride tudi bar. Goedel-Lannoy in glasuje ž njimi, samo osem. Govornik naštel je potem skoro vse predmete, vsaj imenitnejše, o katerih je sklepal in razpravljaj deželni zbor štajarski v zadnjih dveh letih; ni zamolčal, koliko časa se potrači s predmeti, s katerim večina vladi Dunajski nagaja, da se svojim volilcem prikupi, Slovincem pa daje breo pod nos ali vlada v Gradci pripusti vse, ker njej prizanaša. — Razumeje se, da se je govornik oziral tudi na druge stvari, ki so bile s tem in onim vprašanjem v dotiki, toda preobširno bi bilo o vsem pisati. Omeniti še moram, da so poslušalci vsi do zadnje besede govornikove bili pazljivi, da so mu izrekli enoglasno svojo zahvalo za to, kar jim je povedal, in svoje zaupanje. Red bil je izgleden. Vsakdo se je lahko prepričal, da ima župnija Lovrenška župljane, ki se zavedajo svoje narodnosti in pri katerih velja moštvo! Daj Bog, da vrle in zavedne slovenske kmete posnemajo tudi drugi! Ker so nekateri ptujski gospodje, vračaje se s počitnic, pridružili se onim, kateri so napravili ta den izlet k sv. Lovrencu, našli so se pevci in ti so nam do mraka razveseljevali srce z lepim domačim petjem. Kjer pa se poje in dobi tudi kaplja dobrega vina, tam se razvežejo jeziki in posaja se zdravica za zdravico. Tako se je godilo tudi med nami na binkoštni ponedeljek. Kmetje in gospodje bili so vkup dobre volje, vsi sinovi enega naroda, vsi ene misli, enega srca! Tako mora biti med pravimi Slovenci! Hvala vsem, ki so prišli k zborovanju! Čast gospodu Koserju, da je okinčal hram in sobo za zborovanje, da je prijazno sprejel vse goste in da nam ja dobro postregel! Enaki shodi naj bi se tudi drugod naredili. n. pr. pri sv. Vrbanu, Bolfanku, Marjetji, Janžu n. pr. itd.

Z Dobrne. Z Malte, v sredozemskem morji, nam je za razpolaganje zasebno pismo, ki ga je svojim domačinom na Dobrno poslal neki mladi mornar. Med ostalim pravi, da so on in tovariši obiskali svetovno razstavo v Barceloni na severo-vzhodnjem Španjskem obmorji. To mesto, ki šteje 180.000 prebivalcev, smo — tako

piše dalje — zapustili dne 26. maja. Ko smo z barko „Kustoca“ odveslali od suhe zemlje, padel je neki mornar-vojak, ki bi še imel služiti samo dva meseca, v ladji tako nesrečno, da se je zvrnil v vodo. Mi smo ga sicer hitro zasačili, toda, ker se je prehudo pobil, nam je dne 28. maja umrl. Sledeči dan so ga raztelesili ali secirali. Tudi jaz sem moral biti zraven, in sicer prvič v svojem življenji. Ob petej uri so ga zavili v dva redka prta, te rjuhe so zešili, potem pa 100 kilogramov težko culo železa na mrliča privezali. Ob pol šestih je truplo bilo po cerkveni šegi blagoslovljeno, zatem pa je sledil pogreb med sviranjem godbe in pokanjem topov. To je bil žalosten dan za nas, ker smo izgubili enega izmed najboljših tovarišev; daleč od ljube nam domovine so ga v sakovino zašitega spustili 900 metrov globoko v morje in mu tam oskrbeli temni grob, blizu otoka Korzika (med Španskim in Taljanskim). Srce nam je krvavelo, ker smo se pač spomnili, da bi danes ali jutri tudi nam izmed preostalih kateremu lahko postlali po mornarskeji navadi, ne da bi v pričo bili dragi naši roditelji, dobri prijatelji in znanci. Še celo stare, na takšen pogreb že navajene brodarje so solze oblivale. Vozili smo se celi pot potem naprej do Aleksandrije (mesta v severnem Egiptu) tu je izstopil avstrijski konzul (poslanec, poročnik cesarjev), ki je bil z nami na Španskem. Od tod smo namerili proti domovini in smo dne 1. junija priveslali na Malto. To je otok med Afriko in Italijo, spada pod oblast Angležko. Glavno mesto se imenuje tudi Malta. Tukaj se zbirajo ljudstva od vseh vetrov; vsled tega ni čudež, ako tu zamoreš kupiti najprostejše pa tudi najimenitnejše blago, kar ga svet premore. Domačini so večinoma Itaaljani, deloma tudi Arabci in Turki. Vročina je silna, toplomer včasih ob poldne kaže po 52°R. Sedaj bomo plovili proti Neapolju, potem skozi Benetke v Trst. — List je poštni pečat dobil v Malti, dne 6. junija, a na Dobrno je dospel dne 10. istega meseca, letos.

Iz Braslovč. Zopet se približuje dan 5. julija, praznik slovanskih blagovestnikov, sv. Cirila in Metoda. Vže lani smo na predvečer po mnogih krajih kresove žgali, letos pa je želeči, da bi se to splošno godilo, koder Slovenci bivamo. Kresove žgati je zelo stara navada; vže stari Slovani, naši praočeti še kot pogani so v predkrščanski dobi imeli o kresu drugi letni narodni praznik ter so s kresom solnce oboževali, t. j. ob istem času, ko se po najdaljšem dnevu začenja den zopet krajšati, in so okoli grmade plesali in skakali itd. O času pokristjanjenja se je ova navada ali običaj na imenitnega svetnika sv. Janeza krstnika. čegar god se prav v istem času praznuje, prestavila. Leta je pripravljaval pot solncu krščanskemu. Vsi izobraženi narodi vseh časov so svojim imenit-

nim in zasluženim možem spominke stavili. Za nas Slovane pa si ni nihče, kar zgodovina pomeni, večih zaslug nabral, kakor sv. solunska brata Ciril in Metod. Ona sta nam prinesla luč sv. vere, in kakor pesem pravi „ved odprla nam zaklad“. Želim, da bi vsak, ki bo te vrstice bral, pripomogel, bodi si z besedo ali djanjem, da bi se slavil spomin naših blagovestnikov. Toliko o tem; več pa je spretnejša roka v zadnej cerkveni prilogi opisala. Pri tej priliki priporočam knjigo „Jugoslovani v Zlati Pragi in slavn. Velehredu“ posebno našim mladeničem. Spisal jo je Alojzij Vakaž, pri sv. Ani v slov. goricah, velja, ako se ne motim, samo 45 kr. Ni mi je treba bolj na drobno hvaliti, ako pravim: Kedor pozna pisatelja in ve, komu je posvečena, pa je dosti rečeno. Toraj sezite po njej!

Iz Šoštanja. (Tuj greh.) Prav blizo farne cerkve stoji neka stara lipa. Gospod župnik so izpoznali, da se pod njo zahaja ob nedeljah in praznikih med službo božjo nekoliko mlačnih kristjanov, opomnijo zato, ako se bode to večkrat zgodilo, da bodo dali drevo posekati. Nek star tržan, mož, kateri nosi trebuh, kakor nekdanja stara Novomeška garda, pa zasliši to, in pripoveduje brž svojim gostom ter modruje tako-le: „Also der Pfarer wird der Lipn abhacken? Soll nur, unter die Lipn kerren wir ja so nicht. Dan werden wir einen Eichel aufpflanzen“. Taka je pri nas nemščina, je-lite. g. urednik, da ni lepa? Želimo pa tudi temu tržanu, naj še gre enkrat v prvi razred ljudske šole. Morebiti se nauči še kedaj, kaj se pravi v greh svetovati ali pa zna možič morebiti kršč. nauk tako dobro, kakor lomi nemščino? Je že verjetno; no potem mu ne vemo pomoči.

Iz Šaleške doline. (Slabo delo, slabo plačilo.) Že več stoletij je lepa stara krščanska navada, da se na dan presv. Rešnjega Telesa zbere staro in mlado v lepem redu ter korakajo med bujnimi travniki in njivami z mnogobrojnimi cerkvenimi banderi, kakor pogumni vojščaki Kristusovi. Med petjem pevcev in pevk ter ubranim donenjem zvonov prosijo s srčno molitvo svojega vsegamogočnega stvarnika, naj bi blagoslovil naša žitna polja in vinske gore. V časnikih smo čitali, kako so v beli Ljubljani se v obilnem številu vdeležili na dan presv. Rešnjega Telesa procesije civilni in vojaški dostojanstveniki z vojaško godbo na čelu, upamo, da se je tudi po drugih krajih naše mile domovine ta visoki praznik slovesno obhajal. Človek bi mislil, da ga ni na svetu, ki bi se predrznil to slovesnost motiti ter tako božjo čast skruniti. Ali čujte, kaj se je letos na dan presv. Rešnjega Telesa v tukajšnjem posili-nemškem trgu zgodilo! Tukajšnja nemščurska čveterica je menda nalašč na ta dan

povabila nemško telovadno društvo iz Celja, ko se je ob deveti uri predpoldne pričelo sveto opravilo pri bližnji farni cerkvi, točno tedaj se je pričela tudi slavnost v Šoštanji z vsprejemom godbe in nagovorov ter z „gutheil“-klici, ter se je isto ves čas med božjo službo ponavljalo, tako da je vsak trezno misleč človek pripoznal, da se je žalil verski čut. Mi bi jim pa še nič ne rekli, ko bi teh komedij ravno med sv. mašo in procesijo ne vganjali, naj bi bili svojo veselico popoldne napravili, tako pa bi lahko njih razveseljevanje bilo nedolžno, ne pa celi fari v pohujšanje. Zato so vsi trezno misleči prav zadovoljni s cerkveno gosposko, katera je zategadelj prepovedala pri podružnici v Šoštanjskem trgu prvo nedeljo po prazniku presv. Rešnjega Telesa navadno procesijo s sv. Rešnjim Telesom. Naj bi to bilo tudi drugim v svarilni opomin. (Konec prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Razprave v delegacijah gredó urno h koncu in bode njih sklep brž ko ne že dnes, četrtek, gotovo pa v soboto. Vojni minister, fml. baron Bauer, ni pritegnil nemški terjatvi, češ, da je pri vojaštvu edino le nemščine treba. On prizna da je potrebno častnikom tudi drugih jezikov. — Jurij vitez Schönerer diše nekaj ležje, kajti pravi se, da višja sodnija ne potrdi brž ko ne njegove obsodbe. Kaj pa če jo vendar-le potrdi? Tedaj ima pa g. vitez že veliko prošnjo, na kateri je 30.000 nemških(?) podpisov, v roki za pomiloščenje. — Desnica drž. zbora trpi dve veliki zgubi, grof Clam-Martinić se je odpovedal poslanstvu, msg. Greuter pa je umrl. Oba moža sta bila odlična zastopnika pravice. — V tem, ko poročujejo konservativni nemški poslanci štajarski v raznih zborih, kako in kaj so delali v drž. ali v dež. zboru, so liberalni poslanci tiho ter se skrivajo za članki židovske „tecke“ v Gradci. Čudno je to ali mar menijo možakarji, da so volilci le za to, da jim dajo svoj glas pri volitvi? — Koroški Slovenci se tožijo, da ne dobijo slov. listovin, dopisnic, nakaznic itd. na c. kr. poštah. Žal, da se godi tudi nam tako. Na večih poštah ponudi se človeku le nemška listovina in treba je v časih ostro terjati za slovenske. — Dne 5. julija, praznik slov. apostolov, ss. Cirila in Metoda obhaja se letos posebno slovesno po večih kor. župnijah, koder prebiva slov. ljudstvo. Tako je lepo! — Ljubljana dobi strokovno šolo, začne se že letos meseca oktobra. Na skrbi bode pa državi, kranjski deželi in obrtnijski družbi pa Ljubljani. — Železnica iz Ljubljane v Kamnik začne se graditi morebiti že prihodnje spomladi, kedaj pa pride na vrsto iz Celja v Šaleško dolino? — Kakor je podoba, ne ljubi se slov. prebivalcem

v Gorici, da so vedno le drugim za podporo, poslej čejo za svojo podporo, da se tudi njim v mestnem zastopu pripusti nekaj sedežev. Bog daj srečo! — Blizu Gorice stoji sedaj nova vojašnica za topničarje, ime ima po svitem cesarji: c. kr. Franc-Jozefova vojašnica. — Dež. poslanec za Istro, g. Anton Križanac, posestnik v Zavljah, je umrl. Mož ni bil vselej mož, kajti nekaj časa se je pridružil italijanskim „rodoljubom“. — Iz Trsta do Milj in dalje po obali morja hoče neko društvo narediti železnico, a bode težko kaj iz nje. — Cesarjevič Rudolf je prišel iz Bosne in Hercegovine v Dalmacijo; tudi todi, kakor v unih deželah, vzprejema ga mestno in kmečko prebivalstvo z vso mogočo slovesnostjo. — Hrvaški sabor je v resnici sklenil načrt postave, vsled katere dobi vlada skorej vso moč pri volitvah v svoje roke. Poslej bode težko, da se izvoli kedaj nasprotnik vlade. Madjar zastopi to stvar. — Ogerski minister za finance prepoveduje davkarijam, da ne smejo v času od dne 15. junija do konca julija, torej v času žetve nastaviti posilnih dražb ali eksekucij zoper kmetovalce. Ta prepoved pač ni po norci, ne bila bi tudi drugje na škodo.

Vnanje države. Sv. Oče izdajo v teh dnéh novo encikliko ali pismo. V njem se razpravlja vprašanje, kako je mogoče, da si kat. cerkev in svetna država ne prideta v navskrižje. — Pri slovesnostih v Bologni so bili tudi naši laški napetneži iz Trenta in Trsta. Kralju Umberto pa se deva več tacih besed do njih v usta, da jih človek težko veruje. Da jim že daje kralj še „korajže“, to vendar-le ni verjetno. — Okoli Rima so se prikazale kobilice ter so naredile že precej škode, toda niso tako velike, kakor doli v Afriki, v Algeriji. — Francija išče denarja na posodo, a ne zna se, koliko bi ga rada. — General Boulanger nima sreče, število njegovih mož brž pojema, kakor pa raste. — V Angliji prešinja sedaj, če gre kaj vere raznim novinam, čedalje bolj misel, da ni bila dobra sila, katere se poslužuje vlada, zoper katol. Irce. To je vse premalo, Ircem treba je pravic! — Belgija ima po novih volitvah dobri dve tretjini katol. poslancev. Dobro, če si le sami ne pridejo križem. — Nemški cesar, Viljem II., kaže, da hoče pravico, kakor jo pozna le krščanstvo, v svoji državi in da ne išče slave na bojišči. Govor, s katerim je cesar vzprejel drž. zbor v ponedeljek, povdarja to na večih mestih a raznim liberalcem in freimaurerjem ni to po volji. — V Rusiji je katoliških cerkev 1287, pravoslavnih pa 38.531. To je še pač velik razloček! Mesto Varšava je sedaj velika trdnjava, pravi se, da se lahko drži več mesecev zoper sovražnika. Mogoče, toda v novem času niso več trdnjave to, kar so bile svoje dni. — Med Avstrijo in Rumunijo še trpi vedno trgo-

vinska vojska ter še ni upanja, da že pride k malu do sporazumljenja. Kdo je kriv tega? Brezvestni trgovci sami menimo, da najboljše. — Bolgarsko ministerstvo ostane, kajti knez je potrdil obsodbo majorja Popova, ob enem pa ga je pomilostil. S tem ste obe stranki v ministerstvu zadovoljni. Po tem takem major Popov ni tak „tat“, kakor so ga bili s početka razupili! — V Črnogoro je planila neka četa turskih Albancev pri Podgorici ter je ubila tri ljudi, dva moža pa je več manj ranila. Bati se je, da jej kaka četa iz Črne gore povrne ta napad in tedaj bode huda bitka. — Pri vojaškem nemiru v Carjem gradu, o katerem smo že poročali, padlo je 170 mož in pa general Husseinpaša. To torej ni bil le „mal razpor“ dveh polkov. — V Washingtonu, v glavnem mestu zedinjenih držav, so dne 24. maja vložili temeljni kamen kat. vseučilišču. Slovesnost je bila velika, v pričo je bilo 5 nadškofov, 18 škofov, predsednik republike in 5 ministrov. To je vesela vest iz Amerike!

Za poduk in kratek čas.

Zlatomešnik sv. oče Leon XIII. in slov. rimski romarji.

(Dalje.)

Po sv. meši se podamo naravnost v sobane in druge prostore vatikanske palače, da si pogledamo darove, katere je vesoljni katoliški svet sv. očetu o priliki njegove zlate sv. meše poklonil. Totega dne je bila vatikanska razstava samo avstrijskim romarjem odprta.

Vendar ne pričakujte od mene, da vam bom jaz vse popisal, kar so naše oči ondi videle. Zato je moje pero preokorno in prepočasno, deset peres bi moralo teči, da bi le površno povedala, kar je tukaj reči nakopičenih. Oko si ne more nagledati lepote darov in ti opesa, če bi hotel vse dragocenosti le nekoliko bolj natančno občudovati. Umetnost in različnost daril je tolika, da bi si je človek nikdar in nikoli ne domišljeval, če bi jih z lastnimi očmi ne videl.

Pojdite se solit, ki se širokoustite ter pravite, da je katoliška cerkev omiki sovražna, in da zavira oliko, a verni katoličani, da so mračnjaki. Idite v Rim, in vatikanska razstava vam bo za vselej lažljive jezike zavezala in umetnost, lesk in blesk razstavljenih reči vam mora oči odpreti, če niste kje izmed tistih, ki gledajo, pa ne vidijo.

Razni darovi so po državah in po škofijah razvrščeni; samo za darila vladarjev, presvitlih oseb, visokih rodbin, in bogatih in imenitnih mest, so posebni prostori odločeni.

Občudovali smo križ iz čistega zlata, ki je po robih bogato z biseri okinčan, dar na-

šega presvetlega cesarja, in prebogati mešni plašč, delo naše cesarice. Brazilijanski cesar je daroval naprsni križ in verižico iz samih briljantov, kraljica španska štolo, pri kateri človek ne vé, ali bi njeno bogastvo bolj občudoval. ali prekrasno delo. Povsodi se vidi, da so katoliške visoke rodbine in mesta med seboj tekmoval, katera bi kaj lepšega, in dražega in umetnejega postavila na razstavo.

Pa tudi krivoverski vladarji in paganski samovlastniki niso zaostali, in čast jim je bila, da sv. oče njihovih darov niso odklonili. Zanimali so nas zlasti prebogati in prefini preprogi, katere je kitajski cesar daroval, škofovska mitra, dar nemškega cesarja, in prstan turskega sultana, v katerem se blišči prekrasni briljant, tolike velikosti, kakor človečje oko. Mislite-li, da v tem ni previdnosti božje, da luteranski kralj podari najvišjemu pastirju mitro, ki je znak jegove najvišje duhovniške oblasti, dokler protestanti duhovno oblast sploh zanikajo ter pravijo, da je vsak kristjan duhovnik, in Turk, ki je nekdanj najbolj cvetoče krščanske pokrajine cerkvi izneveril, pokloni sv. očetu prstan, ki je znamenje zvestobe?

Tudi italijanski kralj je prê v Vatikanu poprašal, ali bi papež blagovolili kakov dar od njega vzprejeti. Toda papež so se odločno branili od tistega vladarja kaj vzeti, ki bi jim zdaj rad z eno roko dal, kar jim je poprej z obema vzel.

Še nekaterih reči naj omenim, ki so mi posebno v spominu ostale. Milo nam je bilo pri srcu, ko smo v neki sobani srečali Kristusa, nosečega križ, v navadni velikosti: darovali so ga katoličani iz Amerike. Vse polno gledalcev je bilo okoli lepo izdelanega čolniča, v katerem sedi zadej pri krmilu Leon XIII., katerega je umetnik iz lesa izrezljal in kaj dobro pogodil. Takih čolničev — če se dobro spominjam — je brž troje. Velečastna je namalana podoba junakinje Judite, ki na zidu stoji in Betulčanom kaže krvavo glavo Holoferna, ki jo je potegnila iz žaklja, katerega drži jena dekla.

(Dalje prih.)

Smešnica 26. Kmet Srna obdeluje svojega hlapca s palico. Njegov sosed to vidi ter hoče moža vtolažiti. „Pridi sosed“, reče mu, „pridi sem k meni!“ Nevoljen odvrne Srna: „Čakaj malo! Prej moram s tem-le priti do konca, potem prideš pa že ti na vrsto“.

Razne stvari.

(Cesarjev dar.) Nj. veličanstvo, svitli cesar je daroval 200 gld. za šolo pri sv. Andražu v slov. gor.

(Visoka čast.) Pri skušnji iz štaj. zgodovine, ki se je na c. kr. višji gimnaziji v Mariboru vršila dne 20. junija, bili so tudi Njih

ekscelencija mil. knezoškof navzoči ter so se, kakor se sliši, prav pohvalno izrekli o njej.

(Premeščenje.) Od c. kr. okr. sodnije v Mariboru l. br. Dr. prestopi g. dr. Ljud. Vipave na mesto pristava, pri c. kr. okr. sodniji des. br. Dr. ter opravlja začasno svojo službo pri c. kr. okr. sodniji v Šoštanjih.

(Pridna občina.) Blizo Ljutomera je ves Gornje Krapje. O tej okolici v nekem zasebnem pismu nahajamo stavek, kateri pravi, da tam v hvalevrednej zastopnosti in zložnosti živijo „vsi kmetje, kakor prsti na roki“. V teh besedah je pač lepo spričevalo za vrlo ljudstvo.

(Razstava.) Za gospodarsko razstavo v Celji daruje c. kr. kmetijska družba v Gradci 18 srebrnih in 22 bronastih svetinj. Za tem pa še prireja 46 diplom in 55 daril v denarjih.

(Odlikovanje.) Na vinski razstavi v Trstu je dobil g. Bouvier iz Radgone za svoje vino zlato, g. Hintze iz Ptuja isto tako, gosp. Wegscheider iz Ptuja pa srebrno svetinjo. Vrhu tega je še g. Hintze dobil srebrno, gg. Bouvier in Wegscheider pa bronasto svetinjo države.

(„Poezije“.) Pri Fr. Dežmanu, knjigovezu v Ljubljani, dobi se drugi del S. Gregorčičevih „poezij“. Pesnikovo ime jim je dovolj priporočilo. Zvezek stane broširan 1 gld., lepo vezan pa 1 gld. 60 kr.

(Brez koleka.) Stariše, kateri prosijo, naj bi se njihovim otrokom, ki so v 13. ali 14. letu, dovolilo postavno polajšanje gledé obiskovanja šole, opozarjamo na sledeče poročilo: Ako prosijo pismeno, tedaj je treba na prošnjo koleka ali štemplja; če pa se pri krajnošolskem sovetu, oziroma njegovem načelniku, oglasijo samo z ustmeno prošnjo, ne da bi se sestavljal in podpisal zapisnik ali protokol, tedaj si stroške za kolek lahko prihranijo. Tako je določil denarstveni minister že dne 26. aprila in 25. avgusta 1881, št. 2125 in 20.104.

(Denar.) Srebrnega denarja se je leta 1887 v našem cesarstvu skovalo za 9 milj., blizu za 3 milj. pa zmeta in za 200 000 gld. v bakru. V tem je bilo 18 520 000 krajcarjev, 2,960 000 pa polkrajcarjev.

(Bandero.) Mlada požarna bramba v Vidmu je dobila novo bandero ter ji ga je č. g. Janez Novak, župnik v Vidmu, v nedeljo, dne 19. junija blagoslovil.

(Obsodba.) Mlada roparja iz Globokega P. Hode in J. Urek sta bila v ponedeljek, dne 28. junija obsojena, prvi na 15, zadnji pa na 18 let težke ječe in M. Vrstovšek je oproščen.

(„Nezakonska mati“.) Antonija Nemeč doma v Križevcih na Murskem polji, zadnja leta dekla v Mariboru bila je povila na tihem otroka, potem pa ga zadušila in ga celih 8 dni skrivala v postelji. Štiri leta težke ječe ji je zato sedaj plačilo.

(Modros pičil) je pridno ženo Jamnikarjevo na Zavrhu pri Dobrni. Sirota je nekaj žela in pri tem opravilu se jej je struponosna nesnaga obesila na prst. Roka in glava ste hudo otekli. Sreča, da je smrtna nevarnost danes odstranjena.

(Potrjenje.) Celje ima zopet župana in sicer je tak g. dr. Neckermann. Njegov namestnik je g. Stiger.

(Smešna jeza.) Nekdo piše v „D. W.“ iz Vojnika ter se hudo jezi nad necim tamošnjim krčmarjem. Zakaj? Mož ima novo podobo g. M. Vošnjaka, drž. in dež. poslanca, v svoji gostilni in to dopiscu ni dalo miru, dokler si ni ohladil svoje jeze v predalih umazane „tetke“ svoje.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg.: Hržič 1 gl., Očgrl 15 gl., Kranjc Jos. 12 gl., Šijanec Al. 11 gl., Čagran 2 gld.

(Duhovske spremembe.) V Mariboru je umrl v soboto, dne 23. junija, č. g. Anton Druzovič, duhovnik v pokoji. Na lastno željo so pa prenesli njegovo truplo v mrtvašnico in je bil torej sprevod kratek, vendar pa se ga je vdeležilo prav obilo ljudstva. Ranjci je doživel svoje 67. leto. Naj počiva v miru!

Listič uredništva. Č. g. V.: „Mi“ nismo krivi, da še ni Vaše pismo v današnjem listu, da-si je že „črno na belem“. — Gg. K. v L., K. v Ž. in S. v O.: V prihodnjem listu gotovo!

Loterijne številke:

V Gradcu 23. junija 1888: 35, 40, 1, 10, 14
Na Dunaju „ „ 75, 33, 59, 49, 56

Zahvala.

Gospod Nikolaj Rükschl, praktični zdravnik v Št. Jurji ob juž. žel. (pri Celji) je v Šmarijskem okraju 1½ leta opravljal službo okrajevskega zdravnika. t. j. med časom. ko lastnega zdravnika ni imel, ter si je s svojim sprevidnim postopanjem z bolniki in s svojo žrtvovalno gorečnostjo, kakor tudi s svojim ljubeznjivim obnašanjem posebno proti ubožnim bolnikom zaslužil popolno priznanje in najtoplejšo zahvalo tukajšnjega okraja, katero mu tem potom javno izreka

Okrajni zastop Šmarijski pri Jelšah,
dne 14. junija 1888.

1-2

Načelnik: Andrluh.

Na prodaj

je moje posestvo 9½ oralov zemlje, njiv in travnikov v lepi legi, veliko sadnega drevja, gospodarsko poslopje in orodje. Več pové Jurij Orešnik v Št. Jurji pod Taborom hšt. 30, pošta Vranska.

Prodaja posestva. ¹⁻²

Tako imenovano Plođerjevo posestvo pri sv. Jurju na Pesnici, blizu farne cerkve in okrajne ceste na lepem hribčku z lepim razgledom: 4 orale 187 sežnjevin vinogradov, 2 orala 187 sežnjevin sadunosnika, 3 orale 230 sežnjevin njive, sposobne tudi za sadunosnik, 1261 sežnja paše, 1328 sežnja gozda in 133 sežnja stavbišče l zidan, z opeko pokrit hram, gospodarsko poslopje in prešo z obokano kletjo, proda se zaradi družinskih razmer iz proste roke, z ugodnimi plačilnimi pogoji za 3000 gld. Več pové gosp. dr. Radaj, c. kr. bilježnik v Mariboru.

Razprodaja hrvaškega vina.

Zarad zatvorjenja moje že 35 let obče znane velike prodajalnice z vinom prodam vsa svoja hrvaška vina iz najboljših krajev Hrvaške, posebno iz Plešivca od leta 1879, 1880, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887 po najnižji ceni s posodo vred na drobno in veliko.

Za pravost mojega naravnega vina sem porok.

J. Zimmermann,

kupčevalec in pridelovalec vina
v Karlovcu na Hrvaškem.

2-2

Oljnat firnež,

tenko zdrobljen, trpetinov, kopalov in spiritov lak, vsake vrste suhe barve, barve, da si lahko z njimi barva vsakdo sam oblačila, bronaste, zlate in srebrne in vsake sorte čopiče priporoča za prav nizko ceno

H. Billerbek

v Mariboru, Gosposke ulice.

Razprodejalci dajem poseben odpuščaj. Ceniki prosti. ³⁻³

Radenska slatina je edina mineralna voda na svetu, katera ima toliko litija v sebi, zato se rabi posebno proti protinu, žolčji in mehurji bolezni. Vsled obilja ogljikove kisline n natra se priporoča tudi pri želodčni bolezni, hemeroji dah in nahodih. Radenske železne kopalni za blednico in ženske bolezni, itd.

Radenci | kopalnišče.

Razposiljatelj
Radenske
kisle vode

Poskusnje dra. Garrud, Biswanger itd. so dokazale, da je ogjko-kisli litijon najboljšo sredstvo pri boleznih, ki izvirajo v preobitni škavnični kislini. Iz tega se razvidi ve- liki vspen tega zdravila.

Prospekti brezplačno in franko v kopalnišči Radenskem na Štajarskem. ⁵⁻²⁶

Zaloga v vseh večih specer. prodajalnicah in gostilnicah.

Krčmo išče v najem. ²⁻³

Kdo? To se izvé pri uredništvo „Slov. Gosp.“

3-6

Potrdilo.

Umetnijska trgovnica g. J. B. Purger v Gröden v Tirolah je izdelala letos za tukajšnja župnijsko cerkev podoba Izveličarja in poprej M. B. Lurške. Le-te ste umetno pravilni, nežni in lepo izdelani ter sploh zadovoljujete in se hvalite. Z ozirom na to lahko priporočam vsem cerkv. predstojništvom lastno delalnico.

Anton Fischer,
župnik.

Grödenska rezljarija podob sluje že stoletja. Umetalnost in ročnost prebivalcev Grödenske doline, ki živé iz večine od tega dela, ste vstvarili posebno v rezljanji svetih podob čudovite stvari. Večja delalnica za cerkvene stvari v Gröden (v Tirolah) je J. B. Purgerja (vstanovlj. 1800), ki se lahko priporoča za izdelovanje cerkvenih in domačih oltarjev, tabernakljev, križevih potov, božičnih jaslí itd. v oziru na umetnalno, pravilno delo in nizko ceno. Mnogo pritrđil cerkv. predstojništev in višjih uradnij hvali te izdelke Purgerjeve delalnice.

Naturno dobro vino

leto 1884, 85, 86, 87 od 8—15 kr. liter; **slivovka prava** 4 leta stara 46 kr., od 87. leta 36 kr. liter. Kje? pové uredništvo „Slov. Gospodarja“.

2 2

Gospodu **G. Piccoli-ju**, lekarju „pri Angelu“
v Ljubljani.

Moj sin je trpel skozi dve leti vs ed gastralgije, slabega prebavanja in želodnega krča, da ga je ta bolezen vsega shujšala in skoro uničila. Pri njem poskušal sem vsa sredstva, ki nam jih naša veda zadaje in tudi nisem pozabil najrazličnejših rudninskih vodá. Toda zboljšek bil je le za malo trenutkov. Sluđnjič si domislím, poslužiti se Vaše zelo pohvaljene esence za želodec, in vspeh je bil tako nagel

in sijajen, da je moj sin porabivši samo 6 steklenic popolnoma ozdravel.

Pri takem vspehu morem Vašo esenco le najgorkeje priporočati vsem trpečim vsled **slabe prebave, zlate žile** itd., ter Vas tudi pooblastim, da to spričevalo moje hvaležnosti kot v resnici zaslužno pohvalo tudi razglasite.

V Trstu, 1887.

Dr. Leon Levi.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 26. šte., „Slov. Gospodarja“.

L. 1888.

28. junija.

Štev. 6.

Pomoč za trtno uš.

Vedno huje širi se trtna uš in zmerom več vinogradov se okužuje in če se ne stori zoper njo več, kakor doslej, bodo okrajji, kjer raste sedaj sladko vince, k malu grozna puščava in ljudem bode treba vzeti torbo na rame in iti, Bog zna, kam iskat si kruha. Na nekaterih krajih je namreč zemlja taka, da ni za drugo, kakor za trto ali k večjemu še za kako lesovino, toda koga in kedaj še le more taka živiti?

Mi smo torej hvaležni č. g. dr. L. Gregorčcu, da je v drž. zboru, dne 18. maja opomenil visoko vlado na to bedo, ki preti velicim okrajem naše lepe domačije. Za to pa menimo, da ustrezemo našim bralcem, če jim podamo na tem mestu njegov govor, kakor stoji, seveda tam le nemški, v stenografnem zapisniku drž. zbora. Ta-le je:

Visoka zbornica! Državni proračun poljedelskega ministerstva ima v naslovu 2 troškovni postavki, kateri mi dajeta povod, da stavim v interesu štirskega vinarstva nekatere prošnje do visoke vlade. Ti postavki sta: 7980 gld. za svilarstvo in vinarstvo poskuševališče v Gorici in 16.260 gld. za vinarstvo in sadjarsko poskuševališče v Klosterneuburgu. Obe poskuševališči sta gotovo potrebni in na svojem mestu.

Čudno je le to, da jedna največjih vinorodnih dežel avstrijskih, naša Štajarska, nima tacega zavoda. Štajarska ima vendar 34.257 hektarov vinogradov v 12 vinogradarskih okoliščih in 1546 občinah. Tisoče ljudi ima pri tem svoj zaslužek, milijone goldinarjev je že dalo Štajarsko vinstvo avstrijskim davkarijam. Nikakor ni torej neopravičena terjatev, če želimo, da bi visoka vlada kaj več storila za povzdigo in ohranjenje našega vinstva. Začenjalo se je sicer z vinarskim poskuševališčem na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru, toda, žal, ostalo je le pri začetkih.

V septembru 1876. leta zboroval je v Mariboru prvi avstrijski vinarski kongres. Vzprejel je bil naslednji sklep: „Kongres spoznava uspešno delovanje vinarskih poskuševališč in prosi, visoka vlada naj tudi v onih kronovinah, kjer so vinarske šole, osnuje poskuševališča za vinarstvo.“

Vsled tega sklepa dobil je tedanji ravnatelj Mariborske vinarske šole, gospod Göthe od visokega c. kr. poljedelskega ministerstva

nalog, v novembru 1877. leta, da naj stavi pogoje za osnovo poskuševališča. To se je zgodilo in dne 25. februarija 1878 je poljedelsko ministerstvo nakazalo podporo, ravno tako konci maja 1879.

Takoj so se začela ta-le dela: 1. statistične poizvedbe o položaji in pogojih pridelovanja vina na Štajarskem — leta 1881 se je izdala statistika štirskega vinstva. — Žal, ostalo je delo nekončano; 2. zbiranje, opisovanje in razdelovanje prsti štirskih vinogradov; 3. poizvedovanja, kake trte so na Štajarskem in koliko so vredne in poskusi s trtami, katere naj bi se uvele. Posebna pozornost se je obračala na ameriške trte, zlasti one, katerim trtna uš prav nič ne škoduje. Ravnatelj Göthe napravil je poseben vrt za poskuševanja za ameriškiimi trtami.

Kar sem rekel, to dokazuje, da smo bili na najboljšem potu, da dobimo za vinorodno Štajarsko dobro poskuševališče, tako, ki ugaja svojemu namenu. Žal, vsa stvar je obtičala in državna podpora se je ustavila.

Nujno bi prosil visoko vlado, da bi preudarjala, če bi kje sedaj ne bilo potrebno, da se to opuščeno poskuševališče zopet obnovi, in sicer tako, da bi se tam ameriške trte v večjem številu razsadile, da bi prebivalstvo, katero se bavi z vinstvom, dobivalo ameriške trte zastonj ali pa vsaj prav po ceni. To prošnjo usojam si utemeljiti z vedno večjim razširjenjem trtne uši na Štajarskem.

Gospoda moja! V državni proračun za 1884. leto postavilo se je bilo za zatiranje trtne uši, phylloxera vastratrix, 32.936 gld.; za 1885 le še 24.936 gld., za leta 1887 in 1888 pa še samo po 23.500 gld. Iz tega bi kdo sklepal, da se nevarnost od strani trtne uši manjša. To pa nikakor ni res. Nevarnost je vedno večja, trtna uš se vedno bolj širi. Vedno več vinogradov je uničenih, zlasti na Štajarskem.

V avgustu 1880. leta opazili so na Štajarskem prvič trtno uš. Sedaj, čez sedem let ne dajo se že vsi lepi vinogradi med Dravo in Sotlo v skupnem obsegu 4342 hektarov, več rešiti pred trtno ušjo.

Sedaj pride vinogradska Haloška okolica s 2700 hektarov na vrsto; v 16 občinah so že zasledili trtno uš, in vinogradi, v katerih se že nahaja, merijo 716 oral. Torej preti sedaj Ptujskemu vinogradskemu okraju s 983 hektari

in slovečemu Ormoško-Ljutomerskemu okraju z 2889 hektarov vinogradov.

Če pomislimo, koliko je opustošila trtna uš v družih deželah, lahko razumemo, da štajarski vinogradniki z obupnostjo in skrbjo zrejo v prihodnje čase, kajti proti prebivalstvu velika zguba na dohodkih in zaslužku, zatorej pa željno pričakuje pomoči. (Konec prih.)

Žlahtnjevanje sadovnih dreves.

(Konec.)

V drevesnicah pa največ sedaj okulirajo ali popkovajo, ker je časih jako veliko drevesc zaporedom cepiti, ki so pogosto še precej mlada in drobička. Toda precej spretnosti je treba, da popke dobro izrezujemo iz žlahtnega drevesa, namreč tako, da z njim vred tudi košček lesovine izderemo. Na 2—3letnem divjaku napravimo najprvle v skorjo povprečno zarezo in zatem primerno drugo zarezo nazdol, da dobimo podobo latinske črke T. V ti dve zarezi porinemo zatem žlahtno popiko, popek ali oko pazljivo tako, da pride ravno tje, kjer obe zarezi vkupaj segate. Obveza pa ne sme popka zakriti, ampak ga le pritrditi, da se prime. Nekateri izrezujejo namesto enega očesa ali popka celi obročič skorjo z dvema popkoma žlahtnima. Ta način pa zahteva še večje spretnosti in rado spodleti. Tudi se daje rabiti le, kedar je drevo v največji mezgi. Okulirajo pa navadno meseca avgusta in septembra.

Naposled omenimo še kopuliranje. Cepič prirežemo do 2 očes ali popkov. Divjak mora tam, kjer ga poševno za cepljenje prirežemo, biti tako debel, kakor je cepič. Prereza mora na cepiči pa na divjaku biti jednaka in poševna. Sedaj se naložita drug na drugega tako, da se skorja k skorji natančno in trdno stisne. Za prirezavanje treba tukaj precej spretnosti, ker se mora završiti vselej z enim mahom. Ove spretnosti se moremo poprej z vajami naučiti.

Kateri način drevesa cepiti je najboljši? Cepljenje v sklad priporočujejo, ker je delo priprosto in lahko se izvrši. Ima pa to napako, da drevo močno ranimo tako, da je mnogo let treba preteči, preden rane vse zacelijo. Okuliranje priporoča se s tem, da skoraj neznatne rane kmalu zacelijo. Tudi kopuliranje ima svoje prednosti: podobni deli divjaka in cepiča, namreč stržen, les in skorja pridejo v najtesnejšo zvezo. Praktični Francozi večjidel samo okulirajo in kopulirajo ter tako dobivajo drevesc, ki par let bolje rano rodijo mimo drugih, čeravno jim vsled tega drevesa tudi hitreje konec jemljejo. Jabelka na pritlikovec cepljena ostajajo jim komaj do 20. leta. Sicer pa jablan, cepljena v divjak, živi do 120 let, iz peške vzrejena do 200 let in čez. Trohneti začne drevo navadno tam, kjer se mu je cepič bil vložil,

kar časih tudi s prostim očesom vidimo. Čeravno divjak in cepič zarasteta, vendar vsak vleče na svojstva svoje nature tako, da novo drevo ni jednostavno, celotno bitje, ampak po sili zloženo in spojeno iz dveh. Nekatera drevesca se niti spojiti nečejo, in jih torej ni mogoče z uspehom cepiti. Tako na primer ne gre jabelk cepiti na gruške, češpelj na črešnje; dajo cepiti se pa breskve na češplje, gruške na glog, črešnje na višnje, grenke črešnje na sladke se dajo cepiti, sladke na grenke pa nikakor ne. „Gosp. Glasnik“.

Kako naj se priskrbljuje živež c. kr. vojni.

Do seh dob je bila šega, da se je izročevalo preskrbljevanje c. kr. armade posamičnim podvzetnikom. Ti so se pogodili z vojnim ministerstvom, da bodo za gotovo svoto celi vojni ali določenim oddelkom dovažali žito, seno, vino itd. Bili so to zakladalci ali „liferanti“. Zgodilo se je pogosto, da so le-ti od drugih krajev in kraljestev naročali blago, vredno dobivali ga, in akoravno je bilo slabo, vendar pa so ga drago računali. Pri tem so imeli dobiček samo zakladalci; vojaki so dobivali drago, pa slabo blago in domači kmetovalci, ki morajo toliko dačo plačevati, niso mogli prodajati svojih pridelkov.

Zato so že dalje časa pretresavali misel, kako bi se dalo to popraviti tako, da bi bilo preskrbljevanje vojne ceneje, blago boljše, posebno pa, da bi zamogli domači kmetovalci svoje pridelke spraviti v denar. Predlagalo se je, naj kupuje vojno poveljništvo v mestih, kjer so vojaki nastavljeni, reči za vojno potrebne, naravnost od kmetovalcev. Ker v zdajšnjih časih tako zelo pada cena poljskim pridelkom in ker so kupci tako negotovi, vedel bi kmet, kje zamore svoje zrnje, seno itd. gotovo prodati in še po precej pošteni ceni. Kjer pa kmet ne more sam v mesto postaviti svojega blaga, tam naj mu ga odkupijo zadruga v to osnovane, ali pa kmetijske družbe. Glavna stvar pri tem je, da se kupuje naravnost in od domačih kmetovalcev, ne pa od inozemskih in po mešetarjih.

Ta misel je prodrla tudi že v vladne kroge. Minister za poljedelstvo je sklical dne 24. maja t. l. na Dunaji poseben zbor, ki se je posvetoval o omenjenem vprašanju. Zbor se je sicer v svoji tretji seji dne 29. maja končal; ali sklenil je, da se bo v kratkem zopet sošel, ter da bo svoje delovanje nadaljeval.

Zborovanja, kateremu je predsedoval minister za poljedelstvo sam, udeleževalo se je mnogo poslancev raznih kmetijskih družb iz vseh dežel cesarstva, katere so bile od ministra v to povabljene. Bilo je tudi zastopano državno vojno ministerstvo in bramovsko ministerstvo.

Posvetovalo se je o raznih vprašanjih, ka-

tera je bil predložil minister za poljedelstvo v porazumu z brambovskim ministrom. Že pri prvi seji se je spoznala potreba posebnega odseka, ki bi naj točno prevdarjal posamezna vprašanja. Odsek se je tudi res izvolil, in v njem so delovali tudi zastopniki obojnega, t. j. poljedelskega in vojnega ministerstva. Vsi predlogi odsekovi so se sprejeli jednoglasno.

Sklepi onega zbora pa so naslednji. Da dobiva c. kr. vojna oves, slamo, seno, drva, rž, pšenico naravnost od kmetovalcev, to so odobravalni vsi; ne pa, da bi se dobival tudi kruh in moka. Poslanci onih dežel, kjer se vino prideluje, so predlagali, naj se tudi vino jemlje neposredno od vinogradnikov. Na to je izrekel zbor željo, naj se jemlje potrebno vino in olje vsaj za c. kr. mornarsko-vojno naravnost od pridelovalcev. Izrazil se je tudi zbor, naj bi se dovažalo vse potrebno blago v vojaške magacine; slama in seno se pa lahko tudi sproti v manjših množinah in krajših obrokkih prodaja.

Blago naj bi se jemalo navadno od pridelovalcev samih. Če pa to ni mogoče, od zadrug navlašč v to osnovanih, na dalje od kmetijskih družb, srenj itd. Vojno oskrbništvo razpiše, koliko potrebuje enega ali drugega, ter naznani tudi ceno po hektolitru dotičnega blaga. Kmetijske zadruge imajo tudi pravico sporazumljevati se z vojnim in poljedelskim ministrom zastran cene. Pri tem naj se, kolikor mogoče, ozir jemlje na koristi poljedelcev.

Postavijo naj se skladišča, kamor bodo kmetje dovažali blago; pripravijo naj se stroji za čiščenje žita. Zbor se izreče tudi, naj bi posamezni prodajalci, ki ponudijo blago na prodajo, pokazali od kmetijske zadruge spričevalo, da je blago v resnici njih lasten pridelek. Vojno oskrbništvo naj dovoli obrok štirih tednov za razne ponudbe. Razpis za nakup vojnih potrebščin naj se po vseh srenjah naznani.

Slednjič izreče zbor željo in prošnjo do vlade, naj bi se poslovanje med pridelovalci in kmetijskimi zadrugami in med vojnim oskrbništvom nikakor ne obdačilo.

Dopisi.

Iz Središča. (Smrtna kosa.) Dne 12. t. m. umrl je dr. Fran Herman, mestni fizik in železniški zdravnik v Koprivnici na Hrvaškem. Pokojnik je bil naš rojak, rojen 2. aprila 1844 pri Mali Nedelji. Ker so mu roditelji zgodaj umrli, preživel je otročja leta pri svojem ujcu v bližnji župniji sv. Jurija na Ščavnici. Njegov pokojni ujec, č. g. Štuhec, bivši župnik na Polensčaku, napotil ga je v šolo. Osnovne šole je dovršil pri sv. Duhu. četrti razred v Radgoni, a gimnazijo v Mariboru. Bil je bistre glave in čednega vedenja, učil se je samo toliko, da je izhajal s prvim redom. Ako bi tudi

zaradi svoje nadarjenosti bil mogel biti vedno med prvimi, ni ga častihlepje nikoli gnalo, da bi se potegoval za odliko, katero je v sedmem razredu, kakor mi je često pravil, dobil le slučajno. da sam ni vedel, kako. Njegovo posebno veselje je bila kitara, potlej citre in tudi piščalka. Bil je vedno tih, človek bi rekel nekako boječ, in zbog tega so njegovi znanci pogostoma govorili: Škoda, da je tak živi duh v takem mrtvem telesu. Naredivši l. 1863 skušnjo godovnjačo, izvolil je zdravilstvo za svoj bodoči poklic in postal februarija l. 1869 doktor medicine in o letnicah istega leta tudi doktor kirurgije. Na preporeko svojih profesorjev dobil je takoj službo sekundarija v mestni bolnišnici v Gradci, kder je ostal samo leto dni in potem odšel kot sekundarij v Rogaško slatino, ali prebivalstvo v ondešnji okolici mu ni ugajalo in zaradi tega se je prosil skoraj v Koprivnico, kder je dobil službo mestnega fizika in je imel tudi na skrbi železniško progo od Zakanja do Križevca. V Koprivnici je kot zdravnik blagonosno deloval od leta 1871 do svoje prežane smrti. Vse je ljubilo in spoštovalo prijaznega in dobrodušnega gospoda. On ni poznal nikake razlike med bogatinom in siromakom, med omikancem in prostakom, o njem bi se moglo reči, da je bil človek, ki ni morda razžalil nikoli nobenega človeka. Rad je zahajal v kroge svojih znancev in sedaj ni bil več tako tih, kakor za svojih dijaških let, marveč zeló dovtipen ter je marsikatero dobro zasolil. Od siromakov ni jemal nikoli plače, nego je sam pomagal, kder je bila pomoč potrebna zaradi tega sem slišal večkrat med meščani govoriti, da tega niso in ne bodo več imeli. V poklici svojem bil je pičen in vesten in baš ta njegova velika marljivost glede izvrševanja svojih dolžnosti v korist trpečemu ljudstvu je strla njegovo inače krepko telo. Ostavil je krepkosto ženo, učiteljico in dva mala dečka. Bodi mu med znanci blag spomin in lahka zemljica!

B. Fl.

Z Luč v zgornji Savinjski dolini. Živinski in kramarski sejem, pošta.) Nismo še dozdej imeli nobenega sejma; tedaj smo uložili prošnjo na dotično mesto, koje nam ga je tudi dovolilo na 25. maja. Letošnji sejem je bil prvi, ki se je precej dobro obnesel; došlo je mnogo domačega in ptujega ljudstva, tako tudi kramarjev. Živinski kupci so prišli iz bližnje okolice, tudi Koroškega, Kranjskega, še oddaljnega Tirolskega. Živine je bilo dognane 200 parov goveje, 500 do 600 drobnice. Ovece so po večem vse pokupili Korošci in Tirolci; goveje se je zarad slabe cene le deset parov prodalo. Vsa trgovina v tem kraju bi bila še živahnejša, ali manjka nam okrajne ceste iz Ljubnega proti gorati Solčavi, kamor po leti mnogo tujcey popotuje; a te zelo pogrešamo.

Tako bi tudi bila potrebna pošta v vasi Luče; za njo se je že prošnja uročila, pa še ni na to odloka. Želeti bi bilo, naj se naši poslanci potegnejo za nas zapuščene Lučane in Solčavane, da vsaj to dvoje, neobhodno potrebno, dosežemo.

Z Dobrne. (Ogenj.) Dne 22. junija ob pol petej uri zvečer so nam oblaki vsipali dež, ob enem pa povzročili nesrečo Reberniku, gospodarju na rebro vrha Publjak. Istemu je namreč v hlev vdarila strela. Iskra zažgala je poslopje, in ker je bilo vse leseno, je nagloma do tal pogorelo, a z njim vred ena krava, ena prasica z osmero prasci in že spravljen krma. Z voloma je onesrečenec med tem bil na delu pri nekem občanu. Leta 1875 je župnija oskrbela zvonove in toti so sedaj prvič dobili žalostno nalogo, da so okoličanom naznanjali uro nesreče. V občje je požar, hvala Bogu, tukaj redka prikazen. Od rečenega časa je pogorela neka hiša z gospodarskim poslopjem v Loki, na Klancu neka koč, na Zavrhu klet, a na Groblji hlev. Za vse te slučaje so vedeli samo najbližji sosedje. Sedanji ogenj se je pa lahko opazoval malone po celej župniji. Vsled tega se je zbralo čedno število gasilcev. Vodo, ki so jo na požarišču rabili, morali so si oskrbovati precej nizko v dolini, dotične posode je po vrsti roka podajala roki. Nameravali so brizgalnico spraviti na hrib, a ni šlo, tudi vode bi za njo manjkalo tam. Pač vse hvale vredni so vrli sosedje, ki so z velikimi težavami srečno rešili v bližnji bližini nahajajočo se hišo. Sledečega dne zvečer je gosp. umetnik Karničnik topličarjem priredil neko zabavo ter polovico dohodka blagovoljno odmenil pogorelcu. V nedeljo se je za siromaka pobiralo po cerkvi. Razven tega so mu z darovi pod roko segali nekateri drugi milosrčni dobrotniki. To je bilo vbogej družini vsaj za prvo pomoč. Sicer pa je posestnik bil tudi zavarovan za neko malo svoto.

Raznoterosti.

(Črešnje.) Letos so črešnje dobro vrodile, toda cena je jako nizka. V Mariboru prodajo se včasih le kilo po 2 kr. V Pešti pa kupuje nek trgovec Grossmann-Klein, črešnjeve drške ali štinglje, plača jih bojda kilo po 6 kr.

(Število vojaštva v Evropi.) Koliko denarja da stane vojaštvo po evropskih državah, domislimo si lahko, ako pogledamo na število vojakov, kijih redé države. Tako je na Nemškem 36.582 častnikov, 1.493.690 mož, 331.904 konj, 2952 topov in 27.000 zdravnikov, živinozdravnikov in družega osobja. — Francozje imajo pripravljenih 34.621 častnikov, 2.051.458 mož, 200.344 konj, 2694 topov in

2,057.196 mož teritorijalne armade ali brambocev. — Pri nas v Avstriji nosi cesarsko suktnjo 32.673 častnikov, 1,035.955 mož, konj imamo 207.534, topov 1703. — Rusi pojdejo na boj, kedar bo treba, z 41.417 častniki, 1,922.405 možmi, 389.922 konji in 3672 topovi. — Na Laškem je oboroženih 19.266 častnikov, 1,169.516 mož, in ako k temu tudi teritorijalno vojsko prištejemo — 31.061 častnikov, 2,387.332 mož, topov imajo 1336, število konj ni znano. — V Turčiji pričakuje dné velikanskega boja 9815 častnikov, 612.000 mož in 1512 topov. — Na Bolgarskem hrepeni po lavorikah 1217 častnikov, 30 620 mož s 96 topovi, in v iztočni Rumeliji 576 častnikov, 22.776 mož in 40 topov! — Srbi čakajo s 5203 častniki, 165.000 možmi in 200 topovi. — Rumunija more poslati na bojišče 1440 častnikov, 150 000 mož, 5558 konj in 312 topov. — Na Grškem hrepeni slavne pradede posnemati 1846 častnikov, 80.000 mož, kupili so 64 topov, 3736 konj in mul. V Črnigori preži na sovražnika 35.000 mož. Stalne vojske razven knežje telesne straže ondi ni. — Na Danskem se uri v orožji 1495 častnikov, 49.011 mož in imajo 128 topov. — Švedi bi postavili na noge 1660 častnikov, 190.454 mož, 5965 konj in 258 topov, Norvežani pa 750 častnikov, 18.000 mož, 2267 konj in 66 topov. — Angleži lahko dejo ob kaki evropski vojski v orožje 5—6 vojnih korov, to je 9000 častnikov, 211.830 mož, 71.178 konj in 540 topov. Po takem se ni treba še bati, da nam kje mir uide, kajti straži ga ogromna množica, toda ga li ne bodo pregnali vojaki?

(Sneg) je dne 14. t. m. padel na Pohorju in tudi na mnogo nižjem Kozjaku. Tudi na severnem Pohorju smo videli obilo snega, toda ni mu bilo za dolgo obstanka.

(Krompir) Sedaj se ponuja že krompir iz letošnjega pridelka na trgu v Mariboru, ali vsaj tokrat je dobro, da nima nič kaj cene, sicer bi ga ljudje preveč kopali.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor hktl.	6 20	4 40	4 20	3 10	5 —	4 90	4 30							
Ptuj	6 —	5 —	5 45	5 —	6 —	5 —	6 —							
Celje	9 —	8 58	7 90	6 33	6 76	—	6 75							
Gradec . . .	7 65	5 95	7 75	6 45	6 60	—	—							
Ljubljana . .	5 16	6 52	4 94	6 46	7 20	—	—							
Celovec . . .	7 92	5 97	—	7 22	6 22	—	—							
Dunaj	7 95	6 28	6 88	5 85	6 30	—	—							
Pešt	7 28	5 87	6 80	5 25	6 37	—	—							